

WIESŁAW PRZYCZYNA CSSR
Kraków-Lublin

TEOLOGICZNE PODSTAWY NOWEJ EWANGELIZACJI

W roku 1991 odbywało się w Rzymie Zgromadzenie Specjalne Synodu Biskupów Europy¹. W znacznej swej części było ono poświęcone zagadnieniu nowej ewangelizacji. W dokumencie końcowym Ojcowie Synodu mówią o obowiązku ponownego głoszenia Ewangelii w krajach od dawna chrześcijańskich². Zdaniem zaś Ojca Świętego Jana Pawła II, od obowiązku tego nikomu uchylać się nie wolno (por. RM 3). Jeżeli więc nowa ewangelizacja jest obowiązkiem każdego chrześcijanina, to powstaje pytanie o racje, jakie leżą u podstaw tego obowiązku. Odpowiedź na to pytanie stanowić będzie treść niniejszego artykułu.

I. OKREŚLENIE EWANGELIZACJI

W teologii dzisiejszej znane są różne określenia ewangelizacji. Dwa z nich wydają się szczególnie trafne. Pierwsze, wypracowane przez III Generalną Konferencję Episkopatu Latynoamerykańskiego w Puebla (1979), ujmuje ewangelizację w sensie szerokim. Jest ona wtedy działaniem Kościoła zmierzającym

¹ Zapowiedź zwołania Synodu miała miejsce 22 IV 1990 r. w Velehradzie, gdzie znajduje się grób św. Metodego.

² Por. *Deklaracja „Abyśmy byli świadkami Chrystusa, który nas wyzwolił”*. Warszawa 1992 s. 9 (dalej – Deklaracja). Skróty pozostałych – oprócz soborowych – dokumentów kościelnych: ChL – Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, EN – Adhortacja apostolska *Ewangelii nuntiandi*, RM – Encyklika *Redemptoris missio*, List – *List pasterski Episkopatu Polski o „Nowej ewangelizacji”* z 9 lutego 1992 r.

do uobecnienia orędzia ewangelicznego w życiu poszczególnych osób oraz całych społeczeństw³.

Drugie określenie ewangelizacji, ujmujące ją w sensie ścisłym, zawarte jest w rzymskim biuletynie promującym nową ewangelizację. Zgodnie z nim ewangelizacja jest to proklamacja z mocą Ducha Świętego, wcielonego, ukrzyżowanego, zmartwychwstałego i żyjącego Jezusa Chrystusa jako jedynego Zbawiciela i Pana całego rodzaju ludzkiego oraz każdego człowieka, w sposób radosny, naznaczony miłością, który przyczynia się do budowania Kościoła i poznania Chrystusowej Ewangelii⁴.

Z powyższych określeń wynika, że ewangelizacja jest rzeczywistością złożoną. Na jej pojęcie składają się takie elementy jak: świadectwo, ustne przepowiadanie, nawrócenie, wejście do wspólnoty, dzieła apostołskie i zbawienie (por. EN 24). Elementów tych – jak zauważa papież Paweł VI – nie należy sobie przeciwstawiać, ale każdy z nich trzeba rozpatrywać w łączności z innymi (por. EN 24). Ze względu na to, że ewangelizacja jest „procesem” (EN 24), dlatego też elementy te – oprócz tego, że tworzą pojęcie ewangelizacji – mogą być równocześnie uważane za etapy lub płaszczyzny jej realizacji. Zależnie od sytuacji jeden z nich może być bardziej akcentowany niż drugi. I tak np. w krajach muzułmańskich, gdzie bezpośrednia proklamacja słowa Bożego jest zakazana, świadectwo będzie najlepszą, a może jedyną drogą ewangelizacji. Gdzie indziej zaś, np. w krajach chrześcijańskich, dominującą formą ewangelizacji będzie ustne i bezpośrednie głoszenie Dobrej Nowiny⁵.

Ewangelizacja jest także zjawiskiem wieloaspektowym. Może być rozpatrywana w jej strukturze wewnętrznej i zewnętrznej. Ewangelizacja w swej strukturze wewnętrznej posiada wymiar trynitarny. Wywodzi się ona z życia samej Trójcy (por. DM 2-4). Bóg Ojciec postanawiając zbawić wszystkich ludzi, posyła własnego Syna „aby niósł radosną nowinę od miasta do miasta” (EN 6), a obaj – Ojciec i Syn – posyłają Ducha Świętego, który dokonuje w ludziach dzieła zbawienia. To posłanie Syna i „wspólne” posłanie Ducha Świętego jest niejako prawzorem dla posłannictwa, jakie otrzymał Kościół⁶.

Ewangelizacja w swej strukturze zewnętrznej posiada wymiar eklezjalny i może być rozpatrywana w aspekcie istotowym, jak również funkcjonalnym⁷.

Istotowe ujęcie ewangelizacji utożsamia ją z Kościołem, Kościół jest owocem ewangelizacyjnej działalności Jezusa i Dwunastu. Piro Colombo powie, że

³ Cyt. za: A. S z o r c. *Wezwani do nowej ewangelizacji*. „Homo Dei” 4:1991 s. 10.

⁴ Por. „New Evangelisation 2000” 1:1987 s. 27.

⁵ Por. W. P r z y c z y n a. *Teologia ewangelizacji*. Kraków 1992 s. 33-35.

⁶ Por. tamże s. 29-30.

⁷ Por. tamże s. 30.

„od Chrystusa przyszedł jako Jego Ewangelia – Kościół”. Z drugiej zaś strony Kościół w swojej historycznej realizacji jest – poza innymi aspektami – „pielgrzymującą Dobrą Nowiną”, czyli jest po prostu ewangelizacją⁸.

Ewangelizacja w aspekcie funkcjonalnym ściśle łączy się z posłannictwem Kościoła. Dekret *Ad gentes* przez posłannictwo to rozumie „taką działalność, przez którą Kościół posłuszny rozkazowi Chrystusa, poruszany łaską i miłością Ducha Świętego staje się w pełni obecny dla wszystkich ludzi czy narodów” (DM 5)⁹.

I w końcu ewangelizacja jest rzeczywistością różnorodną. W teologii mówi się o trzech jej zasadniczych typach. Są to: ewangelizacja misyjna, pastoralna i powtórna¹⁰.

Ewangelizacja misyjna utożsamia się z misjami *ad gentes* i polega na pierwszym głoszeniu Dobrej Nowiny i zakładaniu Kościoła wśród narodów i grup, „gdzie Kościół nie zapaścił jeszcze korzeni” (DM 6). Czasami nazywa się ją ewangelizacją konstytutywną lub pierwszą¹¹.

Ewangelizacja pastoralna jest działalnością Kościoła wśród tych, którzy są już chrześcijanami i od dawna mają związek z Ewangelią (por. EN 54). Bywa porównywana do duszpasterstwa, ale się z nim nie utożsamia. Ewangelizacja – jak chce *Ewangelii nuntiandi* – ma stanowić trzon działalności pastoralnej Kościoła (por. EN 81). Bez niej duszpasterstwo jawić się będzie jedynie jako zespół zabiegów czysto technicznych, być może sprawnych, lecz pozbawionych treści. Wszak dopiero ewangelizacyjna misja Kościoła wypełnia treścią jego duszpasterskie przedsięwzięcia. Duszpasterstwo jest to przede wszystkim wspólne poszukiwanie wymagań, jakie stawia ewangelizacja danego regionu oraz wspólne poszukiwanie środków, które pozwolą tym wymaganiom sprostać. Można powiedzieć, że duszpasterstwo jest realizowaniem ewangelizacji *hic et nunc*¹².

Ewangelizacja powtórna jest adresowana do tych, którzy nie są już chrześcijanami, albo – mówiąc inaczej – do chrześcijan marginesowych¹³.

Powyższe typy ewangelizacji nie występują jednak w stanie czystym, ale wzajemnie się przenikają. Zdaniem Jana Pawła II, granice pomiędzy opieką duszpasterską nad wiernymi, nową ewangelizacją¹⁴ i specyficzną działalnością

⁸ *Ewangelizacja a promocja ludzka*. „Communio” 6:1982 s. 62.

⁹ Por. P r z y c z y n a, jw. s. 31.

¹⁰ Por. tamże s. 35-36.

¹¹ Por. A. L. T r u j i l l o. *Wokół nowej ewangelizacji w Ameryce Łacińskiej*. „Animator” 3:1992 s. 205.

¹² Por. P r z y c z y n a, jw. s. 37-38.

¹³ Por. tamże s. 40.

¹⁴ To, co *Ewangelii nuntiandi* określa mianem ewangelizacji powtórnej lub reewangelizacji,

misyjną nie dadzą się wyraźnie określić i nie jest do pomyślenia, by tworzyć między nimi bariery czy zamknięte przedziały (por. RM 34).

II. POJĘCIE NOWEJ EWANGELIZACJI

Jak wynika z przeprowadzonych dotąd rozważań, nowa ewangelizacja jest pewnym typem ewangelizacji albo – jak uważają niektórzy – jej aspektem¹⁵. Kieruje się ona do tych chrześcijan, dla których Ewangelia przestała już być dobrą nowiną o zbawieniu. Chodzi tu przede wszystkim o kraje Pierwszego Świata zarażone konsumizmem, nieczułe na ludzką biedę, hołdujące zasadzie: „Żyć tak, jak gdyby Bóg nie istniał”. Panujące w nich zubożenie religijne i zupełny brak praktycznego odniesienia do Boga, nawet wobec najważniejszych problemów życiowych, są „zjawiskiem nie mniej niepokojącym i destruktywnym niż jawny ateizm” (ChL 34). Wobec tego głównym zadaniem nowej ewangelizacji jest ukazać Boga w jego relacji do człowieka. Dlatego jej podstawową zasadę stanowi prawda o miłości Boga do ludzi: „Człowiek jest kochany przez Boga! Oto proste, a jakże przejmujące orędzie, które Kościół jest winien człowiekowi. Każdy chrześcijanin może i musi słowem oraz życiem głosić: „Bóg cię kocha, Chrystus przyszedł dla ciebie, Chrystus dla ciebie jest Drogą, Prawdą i Życiem” (ChL 34). W tym świetle Bóg jawi się człowiekowi jako Ojciec miłujący, ofiarowujący swego jedyne Syna, który staje się człowiekiem. Bóg w Jezusie Chrystusie staje się dotykalny i bliski, prawdziwy Emmanuel. Jego męka, śmierć i zmartwychwstanie niosą człowiekowi dar odkupienia przez łaskę, zwycięstwo nad grzechem i śmiercią oraz obietnicę wiecznego zbawienia (por. Deklaracja 3). Takie orędzie czyni ewangelizację prawdziwą i autentyczną, gdyż „prawdziwie chrześcijańska ewangelizacja ma miejsce tylko wtedy, kiedy głosi się osobę Jezusa Chrystusa” (Deklaracja 3)¹⁶.

Następnym zadaniem nowej ewangelizacji jest „kształtowanie dojrzałych wspólnot kościelnych” (ChL 34), czyli budowanie Kościoła. Dokonuje się to przez głoszenie słowa Bożego i przez sakramenty wtajemniczenia. Są to za-

papież Jan Paweł II nazywa nową ewangelizacją. Słowa „ewangelizacja powtórna”, „reewangelizacja” robią wrażenie, jakoby ewangelizacja pierwsza, konstytutywna się nie powiodła i należałoby ją powtórzyć. Tymczasem wyrażenie „nowa ewangelizacja” takich konotacji nie posiada. Nie przeciwstawia się ona ewangelizacji pierwszej, ale ją zakłada i do niej sięga.

¹⁵ Por. J. D y d u c h. *Nowa ewangelizacja w świetle deklaracji Synodu Biskupów z 1991 roku*. „Notificationes e Curia Metropolitana Cracoviensi” 1-6:1992 s. 80.

¹⁶ Por. D y d u c h, jw. s. 81.

sadnicze elementy wchodzące w skład pojęcia ewangelizacji. Można więc powiedzieć, że gdyby nie było ewangelizacji, nie byłoby Kościoła. I odwrotnie, gdyby nie Kościół, nie byłoby ewangelizacji¹⁷.

I wreszcie zadaniem nowej ewangelizacji jest „odtworzenie chrześcijańskiej tkanki społeczności ludzkiej” (ChL 34). Będzie ono możliwe tylko wtedy, gdy zostaną „odszukane, oczyszczone i umocnione” takie wartości jak: wolność, prawda i komunია (por. Deklaracja 4).

W ostatnich dziesiątkach lat pojęcie wolności zostało mocno zniekształcone i zdewaluowane. Dokonały tego nie tylko systemy totalitarne ograniczające swobodę w wykonywaniu podstawowych praw ludzkich, ale także tzw. „wolne społeczeństwo” w krajach zachodnich, wypaczające jego znaczenie. W takiej sytuacji nowa ewangelizacja musi odbudować właściwe pojęcie wolności, które wtedy uzyskuje należyty wymiar, gdy ma odniesienie do prawdy i dobra. „Wolność – jak stwierdza Instrukcja *Libertatis conscientia* – nie polega na wolności czynienia czegokolwiek, jest ona wolnością ku dobru, w którym znajduje się szczęście. Dobro więc jest jej celem. A zatem staje się wolnym o tyle, o ile dochodzi do poznania prawdy, o ile ona – a nie jakiegokolwiek inne siły – kierują jego wolą”¹⁸.

Godność osoby ludzkiej realizowana w działaniu wolnym, opartym o pełnię prawdy, dokonuje się we wspólnocie. Wolność i wzajemna komunია to wartości komplementarne. Osoba bowiem udoskonala się wówczas, gdy udziela się innym. Prawdziwa komunია rodzi się ze wzajemnego obdarowywania, kiedy każdy uznaje godność drugiego i jego odmienność oraz traktuje je jako bogactwo i gotów jest dzielić się własnymi zdolnościami i darami¹⁹.

Zadaniom tym może sprostać jedynie taka ewangelizacja, która jest nowa co do zapachu, sposobów, treści i sytuacji²⁰.

Ewangelizacja ma być najpierw nowa w swoim zapachu. Źródłem tego zapachu jest przede wszystkim Duch Święty, który „przynagła do głoszenia wielkich dzieł Bożych” (RM 1) oraz pokolenie ludzi młodych, którzy odrzucając konformizm wprowadzają pogodę i radość przy zdobywaniu właściwych postaw moralnych. „Chcemy całej Ewangelii – mówiła przedstawicielka młodych na synodzie Biskupów dla Europy – a nie tylko wybranych części” (List 2)²¹.

Następnie nowość ewangelizacji dotyczy sposobów głoszenia Ewangelii, które odpowiadałyby bardziej mentalności współczesnego człowieka. Chodzi tu

¹⁷ Por. tamże s. 82.

¹⁸ Kongregacja Doktryny Wiary. Instrukcja *Libertatis conscientia*. Watykan 1986 s. 26.

¹⁹ Por. D y d u c h, jw. s. 83.

²⁰ Por. T r u j i l l o, jw. s. 207-209.

²¹ Por. G. S i w e k. *Wprowadzenie*. W: *W drodze na ambonę*. Kraków 1991 s. 6.

przede wszystkim o ewangelizację indywidualną, czyli przekaz wiary od osoby do osoby (por. EN 46), środki społecznego przekazu (por. EN 45; List 2) oraz ewangelizację przez inkulturację (por. RM 52; Deklaracja 3)²².

I dalej, odnowa ewangelizacji odnosi się również do samej treści, która – choć w swej istocie niezmienna – to odczytywana w zmieniających się warunkach ludzkiego życia i na nowo interpretowana, staje się dla człowieka bardziej zrozumiała, a przez to i w jakimś sensie nowa. Duch Święty bowiem ciągle ukazuje nowość słowa Bożego (por. Deklaracja 3)²³.

Słowo „nowa” oznacza wreszcie nową sytuację, jaka wytworzyła się w świecie i w naszym kraju po załamaniu się systemu totalitarnego. W pustkę, jaka powstała po upadku komunizmu, wchodzi ideologia zysku za wszelką cenę. Brak pieniędzy u wielu, lub posiadanie ich bardzo dużo u nielicznych, powoduje ten sam skutek: kult pieniądza, stawianie go na podium najwyższego pożądanego. Przychodzi rozczarowanie Zachodem. Za zdobycie pieniądza dla siebie człowiek gotów jest poświęcić dobro wspólne, a nawet ryzyko własnego życia, jak np. w wypadku głodówek. Wywołuje to stan rozdrażnienia, niechęci wzajemnej, wzajemnego obrażania się (por. List 2).

Nowa ewangelizacja domaga się nowych ewangelizatorów. Gdyby chcieć w jednym zdaniu wyrazić jacy to mają być ewangelizatorzy, to należałoby za VIII Synodem Biskupów stwierdzić, że powinni oni być osobami duchowymi, z całym bogactwem treści tego słowa²⁴.

III. PODSTAWY NOWEJ EWANGELIZACJI

Podstawy teologiczne nowej ewangelizacji są takie same jak w przypadku ewangelizacji w ogóle. W teologii mówi się dziś o dwóch rodzajach podstaw działalności ewangelizacyjnej Kościoła – bezpośrednich i pośrednich. Do podstaw bezpośrednich należą: misyjna natura zbawczego planu Boga, trynitarny wymiar ewangelizacji, sakramenty i konsekracja zakonna²⁵

²² Por. J. M a j k a. *Konieczność nowej ewangelizacji*. „Colloquium Salutis” 20:1988 s. 13.

²³ Por. tamże s. 13-14.

²⁴ Por. J. R a t z i n g e r. *O naturze kapłaństwa. Przemówienie podczas VIII Synodu Biskupów*. „L'Osservatore Romano” [wyd. pol.] 9:1990 s. 5.

²⁵ Por. P r z y c z y n a, jw. s. 42.

a) *Misyjna natura zbawczego planu Boga*

Bóg pragnie zbawienia wszystkich ludzi. Mógłby tego dokonać w sposób bezpośredni – mocą swojej łaski. Wybiera jednak drogę pośredniego działania – przez wysłanników. On, jak właściciel winnicy z ewangelicznej przypowieści, posyła do pracy robotników (por. Mt 20, 1-16). W Starym Testamencie działał przez proroków, w czasach ostatecznych posłał swojego Syna, a dziś posyła nowych głosicieli Ewangelii. Jeżeli kogoś powołuje, czyni to w konkretnym celu. Celem tym jest ewangelizacja niosąca współczesnemu światu zbawienie (por. ChL 1-2)²⁶.

b) *Trynitarny wymiar ewangelizacji*

Następną podstawą ewangelizacji jest jej trynitarny wymiar. Znaczy to, że ewangelizacja swój początek bierze z łona Trójcy Przenajświętszej. Ojciec, planując dzieło zbawienia człowieka, posyła na świat swojego umiłowanego Syna (por. J 3, 16-17). Jezus Chrystus wypełniając wolę Ojca, głosi Ewangelię wszelkiemu stworzeniu (por. Mk 16, 15), czyli – mówiąc inaczej – prowadzi dzieło ewangelizacji „aby świat został przez niego zbawiony” (J 3, 17).

Bezpośrednim owocem ewangelizacji Jezusa staje się Kościół, któremu on posyła od Ojca Ducha Prawdy, Pocieszyciela (por. J 15, 20). Kościół zaś, jest dla ewangelizacji, czyli po to, aby uobecniał i kontynuował ewangelizacyjne dzieło Jezusa aż „nastanie jedna owczarnia i jeden pasterz” (J 1, 16). „Jest on – jak zauważa Jan Paweł II – znakiem przyciemnionym, a zarazem jasnym nowej obecności Jezusa, Jego odejścia i pozostania. On nieprzerwanie je przedłuża. Przede wszystkim zaś Kościół powinien ustawicznie prowadzić misję Jezusa i Jego dzieło ewangelizacji” (EN 15).

Widać z tego wyraźnie, że ewangelizacja w swoich wszystkich aspektach, ma najgłębsze uzasadnienie w Trójcy Świętej – w Boskich misjach Syna i Ducha Świętego. Syn jest posłany do ewangelizacji, Kościół jest posłany, aby tę ewangelizację Jezusa prowadzić dalej: „aż po krańce ziemi” (Dz 1, 8) i „aż do skończenia świata” (Mt 28, 20), a zatem wszyscy chrześcijanie są posłani, choć – jak się wyraża Sobór Watykański II – w odpowiedniej części: *pro parte sua* (por. KK 17, DM 23)²⁷.

²⁶ Por. J. L o p e z - G a y. *Trynitarny, chrystologiczny i pneumatologiczny wymiar misji. „Verbinum”* 63:1979 s. 123-124.

²⁷ Por. F. Z a p ł a t a. *Konieczność działalności misyjnej wobec istniejących możliwości zbawienia. „Ateneum Kapłańskie”* 60:1969 nr 360 s. 64-65.

c) Sakramenty

Kolejną, bezpośrednią podstawą ewangelizacji są sakramenty. Chrzt, Bierzmowanie i Eucharystia włączają nas w Mistyczne Ciało Chrystusa i do niego upodabniają (por. DM 36). Cały Lud Boży bierze więc udział w potrójnym urzędzie Chrystusa: Proroka, Pasterza, Kapłana (por. KK 10). Dekret o posłudze i życiu kapłanów stwierdza: „Pan Jezus [...] całe swoje Ciało Mistyczne czyni uczestnikiem namaszczenia Ducha Świętego, którym został pomazany; w Nim (Duchu Świętym) bowiem wszyscy wierni stają się świętym i królewskim kapłaństwem” (DK 2). W ten sposób cały Lud Boży jest kapłański, bo uczestniczy w kapłaństwie Chrystusa, a kapłaństwo to jest misyjne, więc i cały Lud Boży jest misyjny, czyli posłany. Dlatego też Paweł VI w Liście apostolskim *Graves et incrementos* (1966) nazwał Chrystusa – Arcykapłana „pierwszym misjonarzem”. Im ściślej jest ktoś złączony z Chrystusem w sposób sakramentalny, tym cięży na nim większy obowiązek ewangelizacji współczesnego świata. Prowadzenie działalności ewangelizacyjnej jest życiową koniecznością Kościoła; nie jest przymusem lecz normalnym objawem jego żywotności. Mówi Jan Paweł II: „Wiara umacnia się, gdy jest przekazywana” (RM 2)²⁸.

d) Konsekracja zakonna

Podstawą ewangelizacji jest też konsekracja zakonna. Osoby zakonne poprzez swoją konsekrację, która „korzeniami sięga głęboko w konsekrację Chrztu i pełniej ją wyraża (Dz 5), w szczególny sposób zespalają się z Kościołem i jego tajemnicą (por. KK 44). W ten sposób całe ich życie duchowe zostaje ukierunkowane na dobro całego Kościoła (por. KK 44). Dlatego też – jak stwierdza Vaticanum II – na zakonnikach spoczywa „obowiązek pracy, w miarę sił i stosownie do formy osobistego powołania, celem zakorzenienia i umocnienia w duszach Królestwa Bożego i rozszerzenia go na wszystkie kraje” (KK 44).

Następnie, przez konsekrację zakonną członkowie instytutów zakonnych zobowiązują się do bardziej wiernego i konsekwentnego naśladowania Jezusa Chrystusa (por. Dz 1). Naśladowanie to obejmuje całość życia Zbawiciela, a więc i Jego zbawcze posłannictwo do świata. Wynika z tego, że ewangelizacja nie jest dodatkiem do życia zakonnego, ale tkwi w samym jego najgłębszym rdzeniu, w najgłębszej istocie życia konsekrowanego jako naśladowanie życia Chrystusa – „Apostoła” Ojca Niebieskiego (por. Hbr 3, 1).

²⁸ Por. tamże s. 65-66.

I w końcu członkowie instytutów życia konsekrowanego zdążają do osiągnięcia doskonałej miłości (por. KK 44, Dz 1, 6). Miłość ta, rozumiana po chrześcijańsku, zawiera obok miłości Boga także miłość bliźniego. Bez tej ostatniej miłość chrześcijańska nie byłaby miłością pełną i doskonałą, gdyż – jak wynika z nauki św. Jana – miłość bliźniego jest miarą i sprawdzianem miłości Boga (por. 1 J 4, 20). Dlatego miłość ukierunkowana ku najwyższemu dobru bliźniego, jakim jest jego zbawienie, stanowi istotny moment życia konsekrowanego w instytutach rad ewangelicznych (por. Dz. 6)²⁹.

Do pośrednich podstaw ewangelizacji zalicza się: nakaz misyjny Chrystusa, uniwersalizm zbawienia oraz przykazanie miłości.

a) *Nakaz misyjny Chrystusa*

Podstawę do prowadzenia ewangelizacji daje nakaz misyjny Chrystusa. Spoczywa on – jak poucza Sobór Watykański II – na wszystkich w odpowiedniej części, czyli w zależności od udziału w Chrystusie – Arcykapłanie (por. KK 17; DM 35). O nakazie tym mówią wszyscy czterej Ewangelieści, akcentując w nim różne momenty. Dwa z nich są obecne we wszystkich wersjach mandatu, a pozostałe w niektórych. Do elementów wspólnych należy przede wszystkim uniwersalny wymiar zadania powierzonego Apostołom: „wszystkie narody” (Mt 28, 19); „na cały świat [...] wszelkiemu stworzeniu” (Mk 16, 15); „wszystkim narodom” (Łk 24, 47); „aż po krańce ziemi” (Dz 1, 8). Wspólne dla wszystkich wersji mandatu jest również zapewnienie dane Apostołom, że w zadaniu tym nie zostaną sami, ale otrzymają zdolność i środki do prowadzenia dzieła ewangelizacji. Jest to obecność i moc Ducha oraz pomoc Jezusa: „Oni zaś poszli i głosili Ewangelię wszędzie, a Pan współdziałał z nimi” (Mk 16, 20).

Jeżeli zaś chodzi o rozłożenie akcentów w opisach rozesłania Apostołów, to Marek przedstawia ewangelizację jako głoszenie lub kerygmat: „Głoście Ewangelię” (Mk 16, 15). U Mateusza nacisk kładzie się na założenie i nauczanie Kościoła (por. Mt 28, 19-20). Nakaz misyjny w jego ujęciu ukazuje, że głoszenie Ewangelii musi być dopełnione przez odpowiednią katechezę kościelną i sakramentalną. Łukasz przedstawia posłannictwo Apostołów jako świadectwo (por. Łk 24, 48; Dz 1,8), które dotyczy przede wszystkim zmartwychwstania (por. Dz 1, 22).

Jedynie Jan mówi wyraźnie o posłaniu i łączy bezpośrednio misję, którą Jezus powierzył swym uczniom, z posłannictwem, które On sam otrzymał od

²⁹ Por. P r z y c z y n a, jw. s. 188-190.

Ojca: „Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam” (J 20, 21). Ostatecznym celem tej misji jest danie uczestnictwa w komunii, jaka istnieje pomiędzy Ojcem i Synem. Uczniowie winni żyć w jedności pomiędzy sobą, trwając w Ojcu i Synu „aby świat poznał i uwierzył” (por. J 17, 21-23). Jest to bardzo znamieny tekst, który pozwala zrozumieć, że o wartości ewangelizatora decyduje przede wszystkim to, kim on jest, a potem dopiero to, co mówi lub czyni. Co w tym wszystkim jest charakterystyczne, że wszyscy Ewangelieści podkreślają, iż misja uczniów jest współpracą z misją Chrystusa (por. RM 23).

b) *Uniwersalizm zbawienia*

Sama natura dobrej nowiny o zbawieniu dokonanym w Jezusie Chrystusie każe ją proklamować. Jezus został posłany dla zbawienia wszystkich ludzi: „Nie ma w żadnym innym człowieku zbawienia, gdyż nie dano ludziom pod niebem żadnego innego imienia, w którym moglibyśmy być zbawieni” (Dz 4, 12). Jeśli więc zbawienie dokonane przez Jezusa, całe Jego dzieło i On sam są ostatecznym dobrem wszystkich ludzi, to wszyscy i każdy z osobna mają prawo o Nim słyszeć od tych, którzy już uwierzyli (por. RM 5). Ewangelizacja zatem staje się nie tylko podstawowym obowiązkiem chrześcijan, ale jest warunkiem ich zbawienia. Dlatego stwierdza Paweł VI w *Ewangelii nuntiandi*, że inni ludzie „choćbyśmy nie głosili im Ewangelii, będą mogli zbawić się na innych drogach dzięki Miłosierdziu Bożemu, a czy my sami możemy się zbawić, jeśli zaniechamy jej głoszenia z powodu gnuśności, lęku, wstydu się Ewangelii [...] lub kierowania się fałszywymi poglądami” (EN 80). Tak więc zaniedbując ewangelizację, chrześcijanie nie powinni się tyle obawiać o zbawienie tych, którzy odeszli, ile raczej o własne, bo zawiedli w miłości i nie spełnili woli Bożej, według której Ewangelia winna być przepowiadana „wszelkiemu stworzeniu” (por. Mk 16, 16)³⁰.

c) *Przykazanie miłości*

Tę podstawę ewangelizacji można określić jako rację natury antropologicznej. Zwykło się ją przedstawiać w formie scholastycznej zasady: *bonum est diffusivum sui* – w naturze dobra leży promieniowanie. Ponieważ człowieka wierzącego łączą z Jezusem więzy zaufania, stąd rodzi się pragnienie, aby wszyscy Go poznali. Tak właśnie Ewangelia Janowa opowiada o pierwszych uczniach Jezusa. Andrzej, brat Szymona Piotra, spotkał najpierw brata i rzekł do niego: „Znaleźliśmy Mesjasza – to znaczy Chrystusa” i przyprowadzili go

³⁰ Por. Z a p ł a t a, jw. s. 62-63.

do Chrystusa (por. J 1, 41-42). Inaczej nie może być mowy o prawdziwej miłości Boga i bliźniego, która domaga się nie słów, lecz czynów (por. 1 J 3, 17-18)³¹.

*

Z przeprowadzonych rozważań wynika, że nowa ewangelizacja jest aspektem lub wymiarem ewangelizacji w ogóle. Kieruje się ona do tych, którzy przestali już być chrześcijanami. Głoszenie tym ludziom Ewangelii wynika z racji bezpośrednich i pośrednich. Grupę pierwszą stanowią: misyjna natura Bożego planu zbawienia, trynitarny wymiar ewangelizacji, sakramenty, konsekracja zakonna. Do grupy drugiej należą: misyjny mandat Chrystusa, uniwersalizm zbawienia i przykazanie miłości.

THE THEOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE NEW EVANGELIZATION

S u m m a r y

The word „evangelization” has gone into the church language for good. In its broad sense it means the activity of the Church which tends to make present the evangelical message in the life of particular persons and all societies. Its type or, as some wants it, aspect is a new evangelization directed at those for whom the Gospel has ceased to be good news about salvation. It is new in its vigour, means and contents.

Since the new evangelization is an aspect of evangelization, that is why it is based on the some foundations which evangelization in general have. These foundations are direct and indirect. To the first group belong: a missionary nature of the plan of redemption, the Trinitarian dimension of evangelization, sacraments and order's consecration. To the second group belong: the missionary mandate of Christ, universal character of redemption and the commandment of love.

Translated by Jan Kłós

³¹ Por. tamże s. 63.